



Luonnon helmassa -luontopolku

Taulujen tekstit selkokielellä

Puutarhassa

Villa Elfvik -huvila

Elvira Standertskjöld oli hienostonainen, joka halusi rakennuttaa huvilan 1900-luvun alussa.

Hän halusi, että rakennus olisi jugend-tyylinen. Jugend oli siihen aikaan suosittu tyyli.

Arkkitehti Mauritz Gripenberg suunnitteli huvilasta kokonaisuuden. Kokonaisuuteen kuului eri rakennuksia, puutarha ja puistomainen metsä.



Huvilan puutarha

Puutarhaa hoitivat palkatut työntekijät. Siellä kasvoi komeita kasveja ja pensaita. Puutarhaan kuuluivat myös hoidetut hiekkatiet, istutetut nurmikat ja puistometsä.

Ennen puutarhasta näki meren. Puutarha alkoi kuitenkin villiintyä, kun Villa Elfvikin viimeinen asukas Lise Standertskjöld kuoli vuonna 1974. Vähitellen puistometsä alkoi muuttua tiheäksi kuusimetsäksi.



piippopaksupää

Muistona säilyneet kasvit

Puistonurmikka on säilynyt muistona Villa Elfvikin hoidetuista nurmikoista. Heinämättäitä ei ole leikattu lyhyeksi enää vuosikymmeniin.

Jotkin koristekasvit ovat vieraslajeja

Villa Elfvikin vanhassa puutarhassa on säilynyt joitakin kasveja. Ne yrittävät sitkeästi levitä pihasta Laajalahden luonnonsuojelualueelle. Haitalliset vieraslajit kuitenkin kerätään metsästä pois.



kontiainen

Kontiainen asuu maan alla

Kontiaisella on sileä turkki. Sillä on myös lapiomaiset, suuret tassut.

Kontiainen kaivaa käytäviä maan alla.

Silloin se jättää maan pinnalle kasan multaa.

Rantalehdossa

Luonnonsuojelualueella on monenlaista elämää

Luonnonsuojelualueella

luonto saa kehittyä rauhassa.

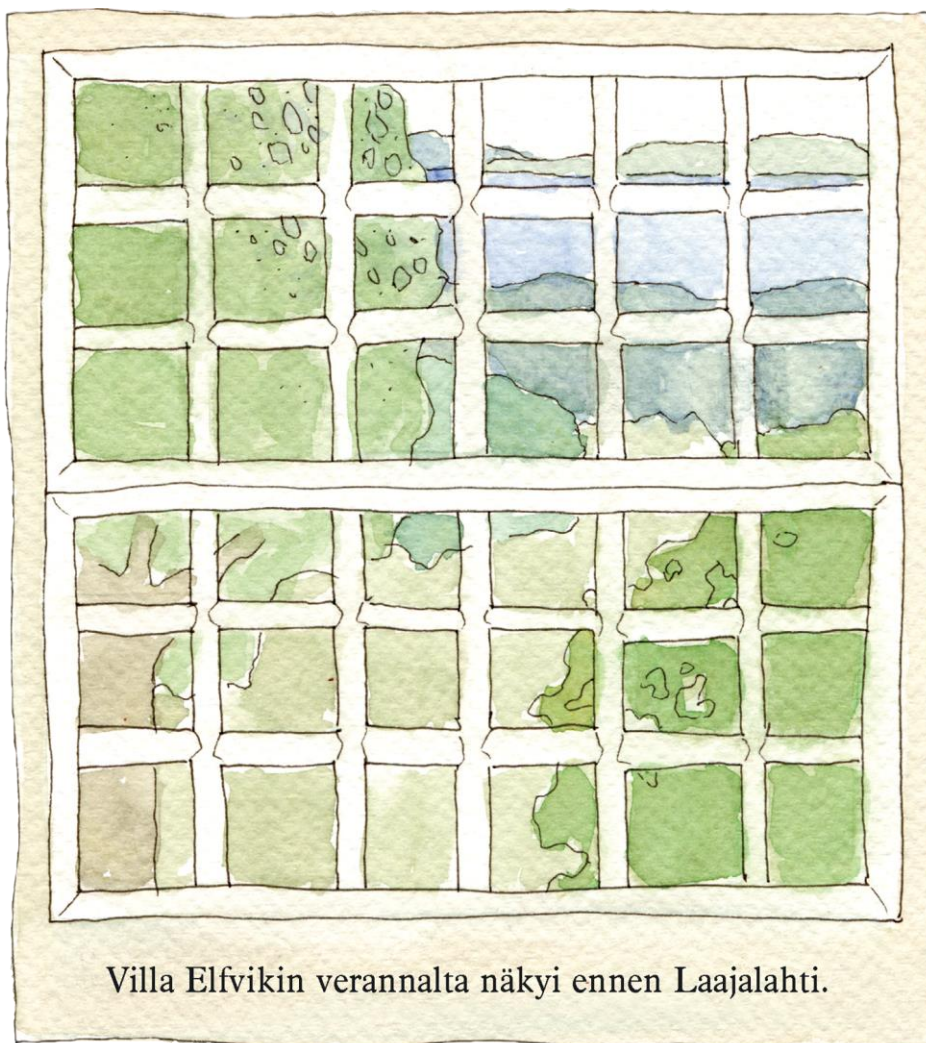
Rehevässä rantalehdossa saattaa elää eliöitä,
joita ei ole vielä tunnistettu.

Eliö tarkoittaa mitä tahansa elävää oliota,
kuten eläimiä, kasveja ja sieniä.

Jos ihminen muuttaa ympäristöä liian innokkaasti,
luonnon monimuotoisuus voi kärsiä.



täplätuomimittari



Villa Elfvikin verannalta näkyi ennen Laajalahti.

Luonnon suojeleminen vaatii työtä

Vuosikymmeniä sitten sanomalehdissä julkaistiin voimakkaita kirjoituksia siitä, pitäisikö Laajalahden monia lintuja suojella. Samalle alueelle suunniteltiin kaatopaikkaa, metrorataa, julkisia rakennuksia ja kymmeniä kerrostaloja. Vihdoin vuonna 1979 perustettiin Laajalahden luonnonsuojelualue. Sillä kertaa luonto ja sen suojelijat voittivat.

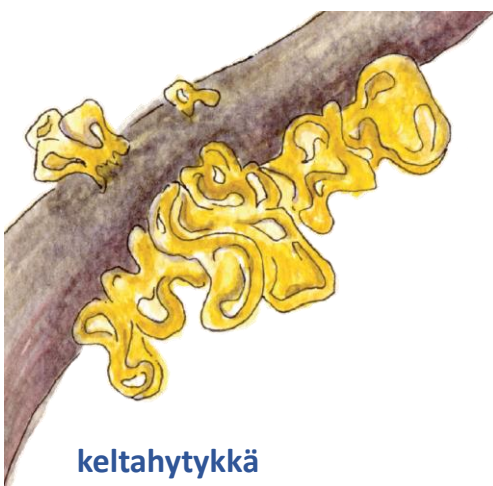
Pienetkin eliöt ovat tärkeitä

Rantalehdossa elää miljoonia pieniä hajottajia. Niitä ovat esimerkiksi limasienet, amebat ja bakteerit. Hajottajat syövät kasvien osia ja kuolleita eläimiä. Samalla hajottajat tekevät maasta kuohkean. Kuohkean maan ansiosta puut kasvavat tiheänä metsänä ja kasvillisuus on rehevää.



punakoiso

humala



keltahytykkä

Erilaisia sieniä

Sienet ovat tehokkaita hajottajia. Hajottajasieniä ovat esimerkiksi hytykkä, rypykkä, risakas, nahikas, nuijakas ja vinokas.

Ruovikossa

Ruovikon eläimet

Ruoko on korkea heinäkasvi.

Ruovikko tarkoittaa paikkaa,
jossa ruokoa kasvaa tiheästi.

Eläinten on helppo piiloutua ruovikkoon.

Jotkin linnut, kuten viiksitimali ja rytikerttunen,
rakentavat pesänsä järviruokojen varaan.

Kömpelö kaislakorento munii ruokoihin.

Munista kuoriutuneet toukat putoavat veteen.

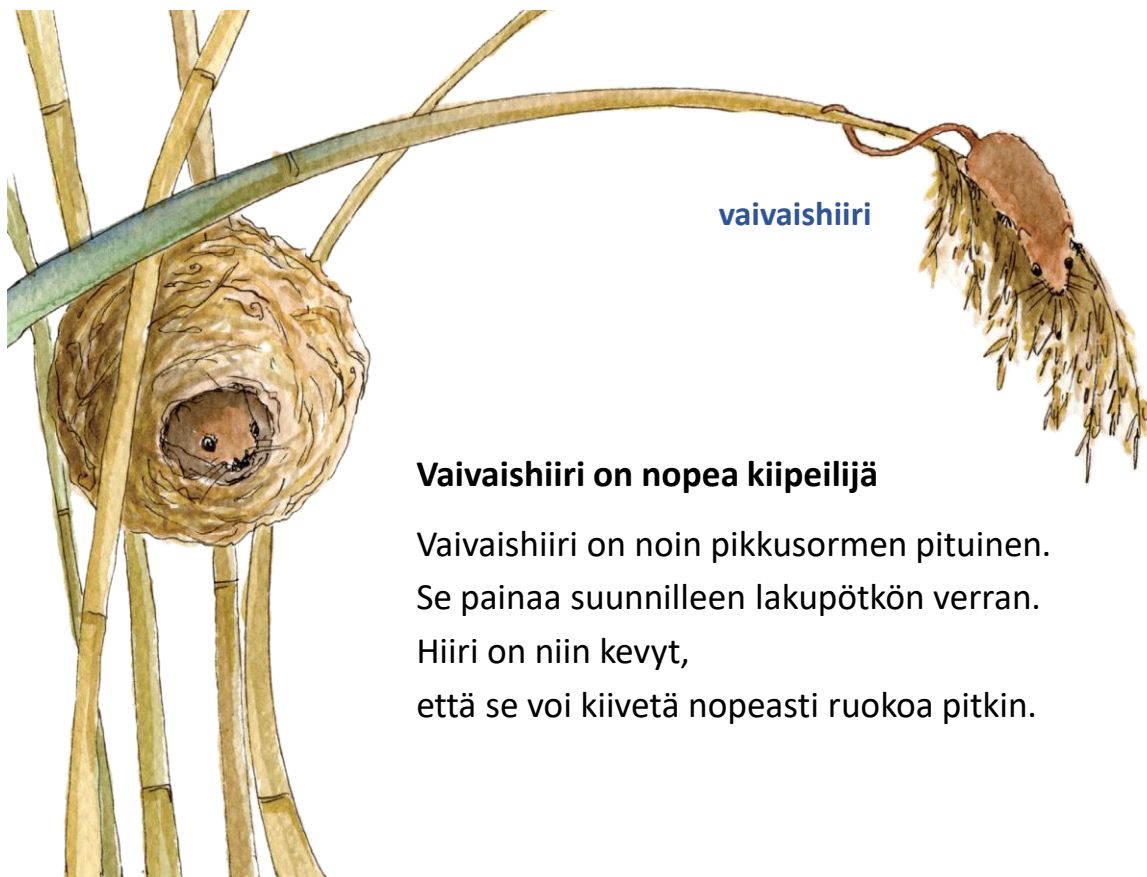
Sitten ne elävät pari vuotta pohjan mudassa.

Kun toukka kehittyy aikuiseksi,

se ryömii ruokoa pitkin ylös.



kaislakorento



vaivaishiiri

Vaivaishiiri on nopea kiipeilijä

Vaivaishiiri on noin pikkusormen pituinen.

Se painaa suunnilleen lakupötkön verran.

Hiiri on niin kevyt,

että se voi kiivetä nopeasti ruokoa pitkin.

Mitä kuulet ruovikossa?

Ruovikko suhisee hiljaa.
Suhinaan sekoittuu myös muita ääniä,
joita tuuli tuo mukanaan.

Kun tuulee pohjoisesta,
kuuluu Turun moottoritien melua.
Länsituulella puolestaan kuuluu Kehätien kohinaa.

Kesällä ilmassa kaikuu kerttusten laulu ja lокkien kiljunta.
Kaikkia ääniä ihminen ei pysty kuulemaan.
Kaislahepokatin siritys on niin korkea ääni,
ettei ihmisen korva kuule sitä.



naurulokki

Ruovikon eri tunnelmat

Ruovikko tuntuu erilaiselta riippuen siitä,
milloin olet siellä.
Kesällä ilma on kuuma ja ruovikko vihreä.
Talvella ruovikko on tuulinen ja väriltään ruskea.

Ruokojen alla on mutaa,
ja muta on 6 metriä syvää.
Joskus muta haisee pahalta.

Yöllä kaupungin valot valaisevat horisonttia.
Ainoa pimeä alue on Elfvikin niemi.



viiksitimali

Huvimajalla

Luontoalue keskellä kaupunkia

Elfvikin niemi on todellinen luonnon aarre.

Siellä metsän eläimet ja kasvit saavat elää rauhassa.

Laajalahden luonnonsuojelualue sijaitsee keskellä kaupunkia.

Se tarjoaa eläimille pesäpaikkoja, piiloja, suojaa ja ruokaa.

Huvimaja on suosittu levähdyspaikka

Elvira Standertskjöld ja hänen vieraansa viettivät tehetkiä huvimajassa.

Siellä he nauttivat

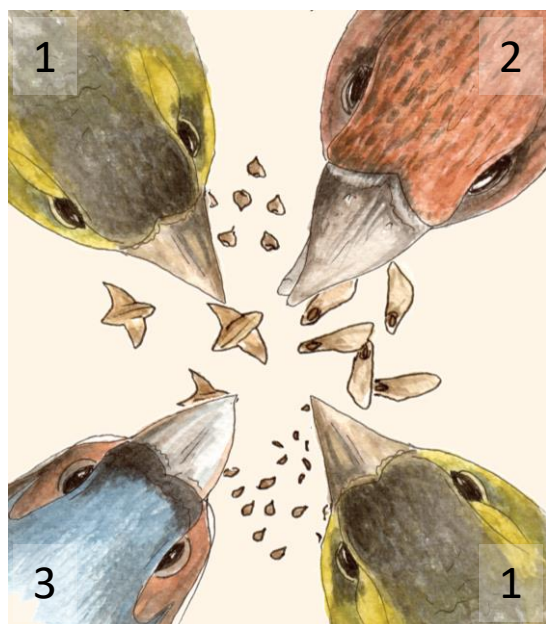
Laajalahden avoimesta maisemasta.



Vuonna 1993 huvimaja uusittiin.

Silloin se sai nimeksi *Uranuksen temppeli*.

Huvimaja on edelleen suosittu levähdyspaikka.



Eri linnut syövät eri ruokaa

Laajalahden metsissä

asuu erilaisia lintuja.

Vihervarpunen syö koivun
ja tervalepän siemeniä.

Pikkukäpylintu nokkii ruokaa
kuusen kävyistä.

Peippo syö kasvien siemeniä.

Kuvassa vihervarpunen (1),
pikkukäpylintu (2) ja peippo (3).

Ristihämähäkin tunnistat selän ristikuvioista

Ristihämähäkki tekee oksien väliin kauniin verkon.

Verkolla hämähäkki saalistaa.

Se odottaa kärsivällisesti ansan lähellä,
kunnes verkkoon tarttuu hyönteinen.



Metsäjuoksiaisella on 30 jalkaa

Metsäjuoksiainen on ahne peto.

Se saa nopeasti saaliiksi
itseään pienemmät eläimet.



Korvayökkö-lepakko syö yöperhosia

Korvayökkö on lepakko,
jolla on isot korvat.

Päivällä lepakko nukkuu,
mutta yöllä se saalistaa.

korvayökkö



ruoko-olkiyökkönen

Kivilaiturilla

Ennen Elfvikin laiturille pääsi veneellä

Sata vuotta sitten
kivilaiturilta lähdettiin
veneellä kalastamaan.
Kalaverkot ripustettiin
rantavajaan kuivumaan.

Nykyisin ihmisillä on lupa kalastaa
vain luonnonsuojelualueen
ulkopuolella.

Kuhat ja lahnat kutevat ruovikossa.
Linnut saalistavat niitä.



Jäte rehevöittää vettä

1960-luvulla maisema muuttui.
Silloin Laajalahden rannoille rakennettiin
taloja, teitä ja siltoja.

Laajalahteen valui jätevettä
Talin vedenpuhdistamosta ja kaatopaikalta.
Jäteveden mukana lahteen valui ravinteita.
Sen takia lahti rehevöityi.
Rehevöityminen teki vedestä sameampaa,
ja ruovikot lisääntyivät rannoilla.

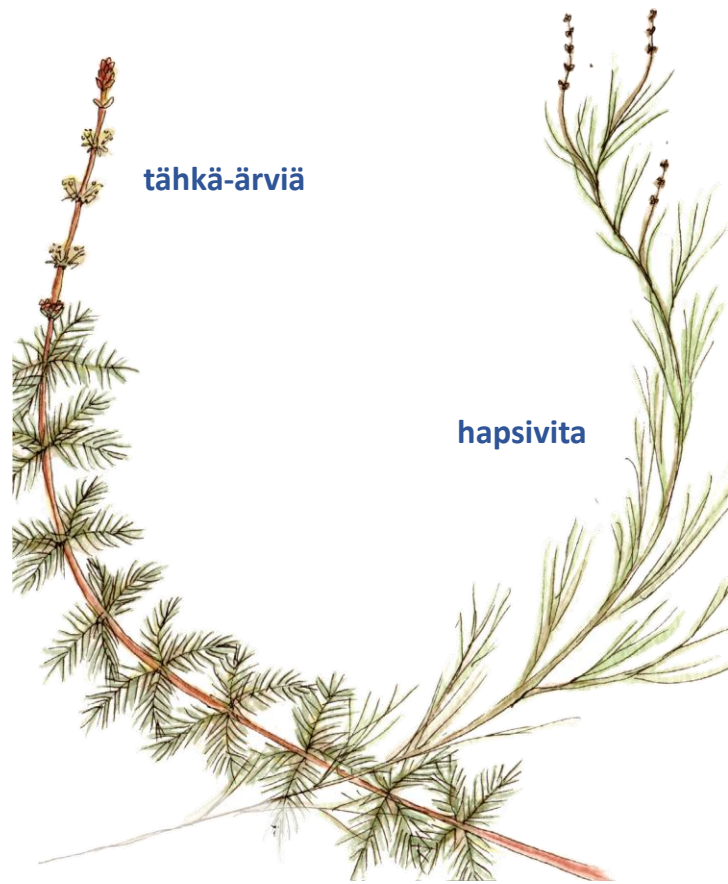


Veden puhdistaminen on vaikeaa

Kun Talin kaatopaikka ja
vedenpuhdistamo suljettiin,
Laajalahden veden laatu
alkoi parantua.

Koska lahti on matala,
sen vesi vaihtuu edelleen huonosti.
Silloin tällöin happi
melkein loppuu vedestä.

Pohjan mudassa olevat
vanhat ravinteet nousevat pintaan.
Ravinteet ovat aineita,
joita kasvit tarvitsevat kasvamiseen.
Sinilevä lisääntyy,
kun vedessä on liikaa ravinteita.



Sihisevä sisilisko

Tssst! Kun huvilan entinen asukas
Lise Standertskjöld oli lapsi,
hän ihmetteli hoikkaa sisilisko.

Mistä lisko löytäisi sopivan kolon
talvipesäksi?

Tulvaniityllä

Vesilinnut viihtyvät Laajalahdella

Tuhannet muuttolinnut pysähtyvät
Laajalahdelle lepäämään.

Kahlaajat keräävät ruokaa rannalla.

Koskelot taas saalistavat pikkukaloja sukeltamalla.

Kun merivesi tulvii,

se nousee niitylle.

Joskus vesi yltää jopa metsän reunaan asti.

Taulun pylvääseen on merkitty,

miten korkealle vesi on noussut.



taivaanvuohi

Lehmät hoitavat maisemaa

Kesällä rannan aitauksessa on lehmiä.

Aitauksessa lehmät laiduntavat eli syövät kasveja.

Niitä on pidetty Laajalahdella jo 1990-luvulta alkaen.

Kun lehmät ovat syöneet ruokoja,

ruovikko on hävinnyt vähitellen.

Tilalle on tullut niitty,

jolla kasvaa matalia kasveja.

Elfvikin rantaniitylle on palannut lintulajeja,

jotka pesivät avoimilla paikoilla.



kyhmysiira

Haikara on taitava kalastaja

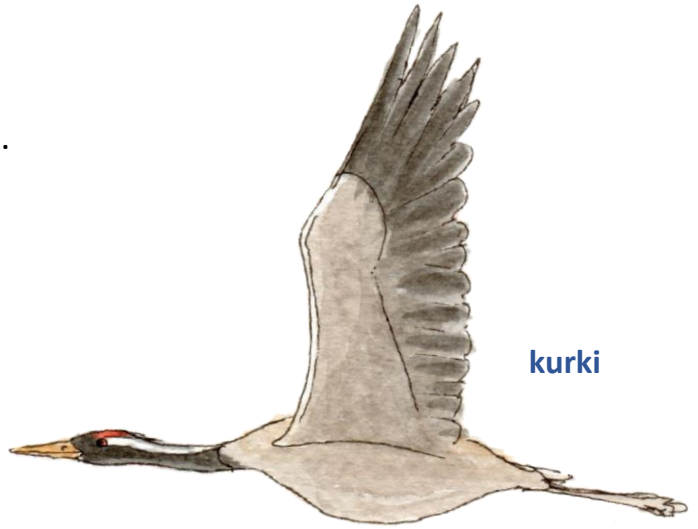
Harmaahaikara seisoo vedessä eikä liiku.
Äkkiä se nappaa isonkin kalan.
Sitten se nielee kalan kokonaisena.

Haikara räähkyy kauhealla äänellä,
kun se lentää kaula mutkalla.
Haikaran ja kurjen erottaa siitä,
että lentävän kurjen kaula on suora.

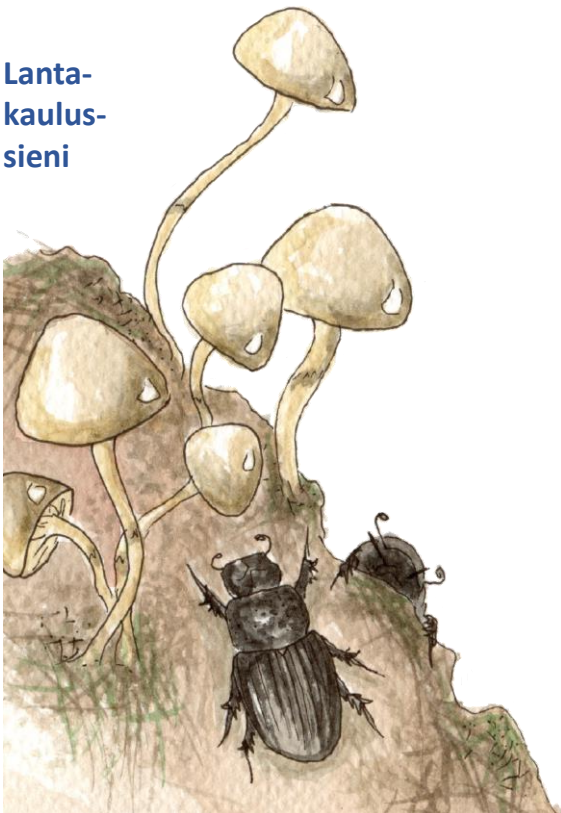
harmaahaikara



kurki



Lanta-
kaulus-
sieni



Lantakasan elämää

Jopa lehmän kakkakasassa
on elämää!
Sienet ja kovakuoriaiset syövät
lehmän kakkaa eli lantaa.

kunttalantiainen

Metsässä



käpysieni

Kasvit kilpailevat valosta

Vanhassa metsässä on aina hämärää.
Puiden oksien välistä tulee vain vähän valoa.

Kun puu kaatuu,
se jättää maahan valoisan aukon.
Aukon valloittavat kasvit,
jotka tarvitsevat paljon valoa.
Maassa ja kuusista pudonneissa kävyissä elää pikkuisia sieniä.

Myös kaatunut puu on arvokas

Metsässä kasvaa vanhoja puita,
jotka elivät jo huvilan puistossa.
Kuuset ovat nyt lähes 170-vuotiaita.
Metsän suurin tammi on melkein 140-vuotias.

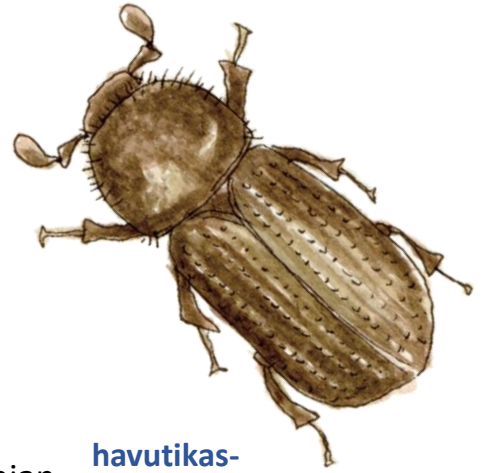
Luonnonsuojelualueella
huonokuntoisia puita ei raivata pois.
Kaatuneisiin puunrunkoihin kasvaa kääpiä,
ja kovakuoriaiset syövät niitä.



havukantojäärä

Jotkin kovakuoriaiset syövät kuollutta puuta

Kun kuusi kuolee,
havutikaskuoriainen nakertaa sen sisään käytäviä.
Käytävät ovat tikapuun muotoisia.
Kuoriainen istuttaa käytäviin sieniä,
joita se ja sen toukat syövät.
Nämä sienet myös hajottavat puuta parin vuoden ajan.
Sen jälkeen muut kovakuoriaiset syövät puuta.



**havutikas-
kuoriainen**



**havutikaskuoriaisen
käytävä**

Eri kuoriaiset kaivertavat puuhun erilaisia jälkiä

Kuolleessa kuusessa
elää kymmeniä eri kovakuoriaislajeja.
Tällaisia kovakuoriaisia ovat esimerkiksi
jäärä, niluri, kaarnakuoriainen ja kirjaaja.



lepänkääpä

Kääpä kasvaa puun rungossa

Kääpä on sieni,
joka yleensä kasvaa puun rungossa.
Esimerkiksi pöckelökääpä
kasvaa koivussa.
Kirjopimikkä on kuoriainen,
joka elää pöckelökäävän pinnalla.

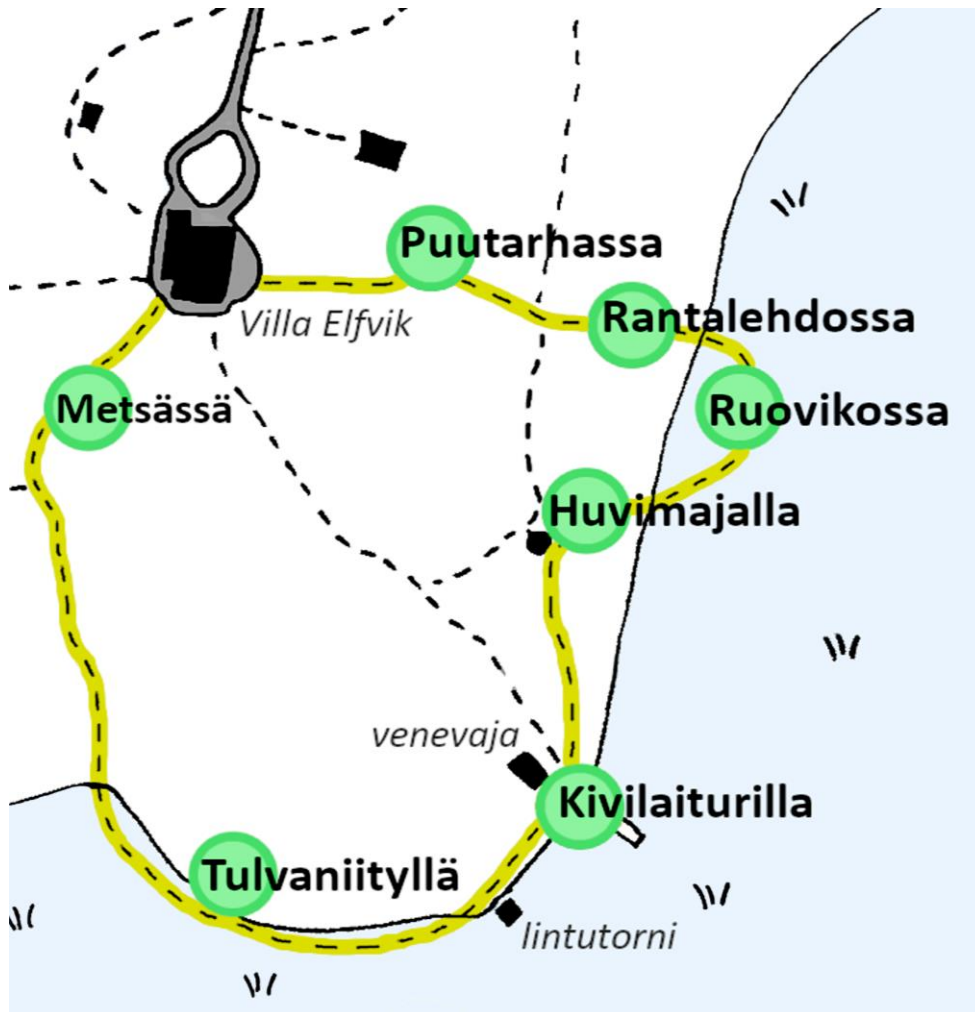


**kirjo-
pimikkä**

**pöckelö-
kääpä**

Kartta

- Luonnon helmassa -luontopolku on luonnonsuojelualueella.
- Luontopolku on 700 metriä pitkä.
- Kun maassa ei ole lunta, polkua voi kulkea myös pyörätuolilla ja lastenrattaiden kanssa.
- Polku on esteetön, mutta sen kulkeminen voi olla vaativaa. Polulla on maapohja, ja polku on osittain kalteva.



Espoon kaupunki, Mosatonttu oy ja Vappu Ormio 2008
Selkomukautus: Pyry Jumppanen 2025

Villa Elfvikin luontotalo | Elfvikintie 4, 02600 Espoo
p. 043 826 9208 | villaelfvik@espoo.fi | www.espoo.fi/villaelfvik